

هدية
HÄDIYAH

የዙል ሒጃ አስሩ ቀናት ትሩፋት

فضل عشر ذي الحجة

አማርኛ

أمهري

በመስጂደል ሐረም እና በመስጂድ
አን-ነበዊይበሃይማኖት ዘርፍ የዕውቀት ነገ
ጉዳዮች ርዕሰ መስተዳድር ኮሚቴ ያዘጋጀው

فَضْلُ عَشْرِ ذِي الْحِجَّةِ

የዙል ሒጃ አስሩ ቀናት ትሩፋት

اللَّجْنَةُ الْعِلْمِيَّةُ

بِرئاسة الشُّؤْنِ الدِّيْنِيَّةِ بِالمَسْجِدِ الحَرَامِ وَالمَسْجِدِ النَّبَوِيِّ

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

የዙል ሒጃ አስሩ ቀናት ትሩፋት

መግቢያ

ምስጋና ለዓለማት ጌታ ለአላህ የተገባ ነው። የአላህ ሰላትና ሰላም የዓለማት እዝነት ተደርገው በተላኩት ነቢይ፣ በቤተሰቦቻቸው፣ በባልደረቦቻቸውና እስከ እለተ ትንሳኤ ድረስ የርሳቸውን ሱንና (ፈለግ) በተከተሉና በመመሪያቸው በተመሩ ላይ ይስፈን። በመቀጠል፡

ይህች መልዕክት ማንኛውም ሙስሊም አስሩን የዙልሒጃ ቀናት ያላቸውን ደረጃ አስመልክቶ ሊያውቃቸው የሚገቡ (ቁም ነገሮችን) አጠር ባለ መልኩ ሰብስባ የያዘች ሲሆን ሁለቱን ቅዱስ ስፍራዎችን ለሚገባኑ ወንዶችና ሴቶች ዲናቸውን በዕውቀትና በግልፅ መረጃ ላይ ሆነው እንዲይዙ ያዘጋጀናት አጭር ጽሑፍ ነች። ቸርና ለጋስ የሆነው አላህ ጠቃሚ ሊያደርጋት፣ ለርሱ ብቻ የተሰራች በጎ ስራ ያደርግልን ዘንድ እንማፀነዋለን። እነሆ ቢለምኑት ደግ ተስፋ ቢያደርጉበት ቸር እርሱ ነውና።

የተለያዩ ኢስላማዊ ይዘቶች በየቋንቋው አገልግሎት ሰጪ ማህበር የሊቃውንት ኮሚቴ

የአስሩ የዙልሒጃ ቀናት ትሩፋት፡

አስሩ የዙልሒጃ ቀናት ያላቸው ትሩፋት እጅግ የላቀ ነው። (ይህንንም) አላህም በቁርአን ገልፆታል። መልዕክተኛውም

የአላህ ሰላትና ሰላም በእርሳቸው ላይ ይስፈን በሐዲሣቸው አብራርተውታል። እነዚህ ቀናት አላህ ቁርኣን ላይ እንዲህ ብሎ የማለባቸው ቀናት ናቸው፡

﴿وَالْفَجْرِ ۝۱ وَلَيَالٍ عَشْرٍ ۝۲﴾

{በጎህ እምላላሁ።*}

በዐሥር ሌሊቶችም። [አል-ፈጅር፡ 1-2] ኢብኑ ዐባስ፣ ኢብኑ ዙበይር፣ ሙጃሂድ፣ ኢብኑ ከሢር፣ ኢብኑል ቀይም እና ሌሎችም ቀደምት እንዲሁም ኃላፊዎችም ዑለሞች እንደገለጹት እነዚህ በዚህ መሃላ የተጠቀሱት አስሩ የተልሊጃ ቀናት ናቸው።¹

እነዚህ ቀናት ካላቸው ደረጃ አንፃር በነዚህ ጊዜያት ውስጥ የሚሰራ ስራ በሌላው ጊዜ ከሚሰራ በአላህ መንገድ ከመታገል እንኳ ሳይቀር በሚበልጥ ልክ በላጭነት ያላቸው ቀናት ናቸው። ይህም ኢብኑ ዐባስ (አላህ መልካም ሥራቸውን ይውደድላቸው) ባስተላለፉት ሐዲሥ መሰረት ነቢዩ የአላህ ሰላትና ሰላም በእርሳቸው ላይ ይስፈን እንዲህ ብለዋል፡

«مَا مِنْ أَيَّامٍ الْعَمَلُ الصَّالِحُ فِيهِنَّ أَحَبُّ إِلَى اللَّهِ مِنْ هَذِهِ الْأَيَّامِ الْعَشْرِ»،
 قَالُوا: يَا رَسُولَ اللَّهِ! وَلَا الْجِهَادُ فِي سَبِيلِ اللَّهِ؟ فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: «وَلَا الْجِهَادُ فِي سَبِيلِ اللَّهِ، إِلَّا رَجُلٌ خَرَجَ بِنَفْسِهِ وَمَالِهِ فَلَمْ

¹ ተፍሲር ኢብኑ ከሢር (4/106)፣ ዛፍልመዓድ (1/56)

يَرْجِعُ مِنْ ذَلِكَ بَشِيًّا».

«በነዚህ አስር ቀናት ውስጥ ከሚፈጸም መልካም ስራዎች በበለጠ መልካም ስራዎች አላህ ዘንድ የተወደዱ የሚሆኑባቸው ቀናት የሉም፤ ሰጥቦችም ጠየቁ: "የአላህ መልዕክተኛ ሆይ! በአላህ መንገድ ላይ የሚደረግ ጂሁድም (ትግልም) ጭምር?" የአላህ መልዕክተኛም (የአላህ ሰላትና ሰላም በእርሳቸው ላይ ይስፈን): "ራሱንና ንብረቱን ይዞ ወጥቶ ምንም ያልተመለሰለት ሰው ሲቀር ጂሁድም (በአላህ መንገድ መታገልም) ከዚህ አይበልጥም" አሉ።»¹

በአስሩ የዙልሒጃ ቀናት የሚሠሩ በላጭነት ያላቸው ስራዎች

1. ሐጅና ዑምራ ማድረግ: ሁለቱም በነዚህ አስር ቀናት ከሚሰሩ ትላልቅ ስራዎች መካከል የሚጠቀሱ ናቸው። ምክንያቱም ነቢዩ (የአላህ ሰላትና ሰላም በእርሳቸው ላይ ይስፈን) እንዲህ ብለዋል:

«مَنْ حَجَّ هَذَا الْبَيْتِ فَلَمْ يَرْفُثْ وَلَمْ يَفْسُقْ رَجَعَ كَيَوْمٍ وَلَدَتْهُ أُمُّهُ».

«ሳይባልግ (ከሚስቱ ጋር ግንኙነት ሳይፈጽም) እና ሳያምፅ በዚህ ቤት ሐጅ ያደረገ እናቱ እንደወለደችው ቀን ከወንጀሉ ፀድቶ ይመለሳል።» በሙስሊም ዘገባም:

«مَنْ أَتَى هَذَا الْبَيْتِ فَلَمْ يَرْفُثْ وَلَمْ يَفْسُقْ رَجَعَ كَيَوْمٍ وَلَدَتْهُ أُمُّهُ».

«ወደዚህ ቤት ሳይባልግ (ከሚስቱ ጋር ግንኙነት

¹ (ቡኸሪይ እና ቲርሚዚይ ዘግባውታል፤ የሰፈረው ቃል የቲርሚዚይ ዘገባ ነው)

ሳይፈትጽም) እና ሳያምፅ ደርሶ የተመለሰ እናቱ እንደወለደችው ቀን ሁኖ ነው የሚመለሰው።»¹ "ወደዚህ ቤት ደርሶ የተመለሰ" ሲሉ ለአላህ ምስጋና ይገባውና በተዘዋዋሪ ሐጅንና ዑምራን የሚያጠቃልል ነው። ነቢዩ (የአላህ ሰላትና ሰላም በእርሳቸው ላይ ይስፈን) እንዲህም ብለዋል:

«الْعُمْرَةُ إِلَى الْعُمْرَةِ كَفَّارَةٌ لِمَا بَيْنَهُمَا، وَالْحَجُّ الْمَبْرُورُ لَيْسَ لَهُ جَزَاءٌ إِلَّا الْجَنَّةُ».

«ከዑምራ እስከ ዑምራ በመካከላቸው ያለውን ማስሰረዝ ናቸው። የተሟላ ሐጅም ምንዳው ጀነት እንጂ ሌላ አይደለም።»²

2. (አሟልቶ) ዘጠኙን ቀናት ወይም የተቻለውን ያህል መፆም፤ ይህም ነቢዩ (የአላህ ሰላትና ሰላም በእርሳቸው ላይ ይስፈን) እንዲህ ስላሉ ነው:

«مَا مِنْ أَيَّامٍ الْعَمَلُ الصَّالِحُ فِيهِنَّ أَحَبُّ إِلَى اللَّهِ مِنْ هَذِهِ الْأَيَّامِ الْعَشْرِ».

«በነዚህ አስር ቀናት ውስጥ ከሚፈጸም መልካም ስራዎች በበለጠ መልካም ስራዎች አላህ ዘንድ የተወደዱ የሚሆኑባቸው ቀናት የሉም።» ፆም ነቢዩም (የአላህ ሰላትና ሰላም በእርሳቸው ላይ ይስፈን) ካበረታቷቸው ትላልቅ መልካም ስራዎች መካከል አንዱ ነው። ነቢዩ (የአላህ ሰላትና ሰላም በእርሳቸው ላይ ይስፈን) በፆም ላይ አነሳስተዋልም፤

¹ (ቡኸሪይ እና ሙስሊም ዘግበውታል)

² (ቡኸሪይ እና ሙስሊም ዘግበውታል)

ለምሳሌ እንዲህ ብለዋል፡

«مَا مِنْ عَبْدٍ يَصُومُ يَوْمًا فِي سَبِيلِ اللَّهِ إِلَّا بَاعَدَ اللَّهُ بِذَلِكَ الْيَوْمِ وَجْهَهُ عَنِ النَّارِ سَبْعِينَ خَرِيفًا».

«በአላህ መንገድ ላይ አንዲትን ቀን የሚፆም በርዶ የለም፤ አላህ ፊቱን የሰባ ክረምት ያህል ርቀትን ከእሳት የሚያርቅለት ቢሆን እንጂ።»¹

3. በእርዱ ቀንና በአዶም ተሽሪቅ ቀናት ኡዱሒያን ማረድ የተደነገገ ነው። ነቢዩ (የአላህ ሰላትና ሰላም በእርሳቸው ላይ ይስፈን) እንዲህ ማድረጋቸው ተረጋግጧል፡

«ضَحَى بِكَبْشَيْنِ أَمْلَحَيْنِ، أَقْرَنَيْنِ، ذَبَحَهُمَا بِيَدِهِ، وَسَمَّى وَكَبَّرَ وَوَضَعَ رِجْلَهُ عَلَى صِفَاحِهِمَا».

«ሁለት ቡራቡሬና ቀንዳም የሆኑ ሙከቶችን ቢስሟላህ አሏሁ አክበር እያሉ እግራቸውን አንገታቸው ላይ እያደረጉ በእጃቸው አርደዋል።»²

ከእናታችን ዓሊሻ አላህ መልካም ስራዋን ይውደድላትና እንደተላለፈው፡ «ነቢዩ (የአላህ ሰላትና ሰላም በእርሳቸው ላይ ይስፈን) እንዲህ ብለዋል፡

«مَا عَمِلَ ابْنُ آدَمَ مِنْ عَمَلٍ يَوْمَ التَّحْرِ أَحَبُّ إِلَى اللَّهِ مِنْ إِهْرَاقِ الدَّمِ، وَإِنَّهُ لَيُؤْتَى يَوْمَ الْقِيَامَةِ بِقُرُونِهَا وَأَشْعَارِهَا وَأَظْلَافِهَا، وَإِنَّ الدَّمَ لَيَقْعُ مِنَ اللَّهِ بِمَكَانٍ

¹ (ቡኸሪይ እና ሙስሊም ዘግበውታል)

² (ቡኸሪይና ሙስሊም ዘግበውታል)

قَبْلَ أَنْ يَقَعَ فِي الْأَرْضِ، فَطَيَّبُوا بِهَا نَفْسًا».

«የትኛውም ሰው በእርዳታ ቀን የሚያከናውነው ምርጡ ስራ እርዳታን መፈፀም ነው። በእለተ ትንሳኤ ከቀንዶቹ፣ ከፀጉሩ፣ ከሽኮናው ጋር ሁኖ ይመጣለታል። ደሙ ፈሶ መሬት ላይ ከማረፉ በፊት አላህ ዘንድ ተቀባይነትን ያገኛልና ደስ ይበላችሁ።»¹

እርድን ማከናወን የፈለገ ሰው አስሩ የዙልሒጃ ቀናት ሲገቡ ፀጉሩንም ይሁን ሌላ ሰውነቱን ከመንካት ይታቀብ። ይህም ኡሙ ሰለማ አላህ መልካም ስራዋን ይውደድላትና ነቢዩ (የአላህ ሰላትና ሰላም በእርሳቸው ላይ ይስፈን) እንዲህ ማለታቸውን ስላስተላለፈች ነው፡

«إِذَا رَأَيْتُمْ هَلَالَ ذِي الْحِجَّةِ وَأَرَادَ أَحَدُكُمْ أَنْ يُضَحِّيَ؛ فَلْيُمْسِكْ عَنْ شَعْرِهِ وَأُظْفَارِهِ».

«ከናንተ መካከል እርድን ማከናወን የሚፈልግ ሰው የዙልሒጃ ጨረቃ ከታየች በኋላ ፀጉሩንም ይሁን ጥፍሩን ከመንካት ይታቀብ።» በሌላ ዘገባም፡

«... فَلَا يَأْخُذَنَّ مِنْ شَعْرِهِ وَلَا مِنْ أظْفَارِهِ شَيْئًا حَتَّى يُضَحِّيَ».

«... እርዳታን እስከሚያከናውን ድረስ ከፀጉሩም ይሁን ከጥፍሩ ቅንጣት ታክል እንኳ አይንካ።»²

4. በነዚህ አስርት ቀናት ሆነ በአያሙ ተሸረቅ (የዙልሒጃ

¹ (ቲርሚዚይ ዘግበውታል)

² (ሙስሊም ዘግበውታል)

አስራ አንደኛው፣ አስራ ሁለተኛውና አስራ ሶስተኛው) ቀናት ተክቢራ ማድረግ፣ ላ ኢላሃ ኢላላህ ማለት፣ አላህን ማውሳት (ዚክር)፤ ይህም ነቢዩ (የአላህ ሰላትና ሰላም በእርሳቸው ላይ ይስፈን) እንዲህ ስላሉ ነው፡

«مَا مِنْ أَيَّامٍ أَعْظَمَ عِنْدَ اللَّهِ وَلَا أَحَبُّ إِلَيْهِ مِنَ الْعَمَلِ فِيهِنَّ مِنْ هَذِهِ الْأَيَّامِ الْعَشْرِ، فَأَكْثَرُوا فِيهِنَّ: مِنَ التَّهْلِيلِ، وَالتَّكْبِيرِ، وَالتَّحْمِيدِ».

«ከእነዚህ አስር ቀናት በበለጠ አላህ ዘንድ ታላቅ የሆኑና መልካም ስራ እጅግ የተወደደባቸው ቀናት የሉም፤ ስለዚህ ተህሊል (ላ ኢላሃ ኢላላህ ማለት)፣ ተክቢር እና ተሕሚድ አብዙ።»¹

ተክቢራ እንደሚከተለው ሁለት ዓይነት ነው፡

የመጀመርያው አይነት፡ ልቅ የሆነው ተክቢራ ሲሆን ከሰላት ጋር ምንም የተቆራኘ ገደብ ሳይኖረው በየትኛውም ወቅት የሚባል ነው።

ይህ ልቅ የሆነው ተክቢራ በዒድ አል-አድሐ፤ ከአስሩ የዙልሒጃ ቀናት በመጀመርያው ቀን ጀምሮ እስከ መጨረሻው የአደመ ተሽሪቅ ቀናት ድረስ የሚዘልቅ ሲሆን በየትኛውም ጊዜና ቦታ በሌሊትም፣ በቀንም፣ በመንገድም፣ በገበያም፣ በመስጅድም፣ በመኖርያም በየትኛውም አላህ ሊወሳበት በሚችል ቦታ ሁሉ የሚባል ነው።

ሁለተኛው አይነት፡ በወቅት የተገደበው ተክቢራ ሲሆን

¹ (አሕመድ ዘግበውታል)

በዲድ አል-አድሐ በተለይም ከሶላት በኋላ ጊዜውና ሁኔታውም በሚከተለው መልኩ የተወሰነ ነው፡

አንደኛ፡ በወቅት የተገደበው ተክቢራ በዐረፋ ቀን ከፈጅሮ ሶላት በኋላ ጀምሮ ከአያመ ተሸሪቅ ቀናት በሶስተኛው ቀን ሶላተል ዐስር ላይ ይጠናቀቃል። ይህ ሐጅ ለማያከናውን ሰው ሲሆን ሐጅን የሚያከናውን ለሆነ ሰው በወቅት የተገደበው ተክቢራ የሚጀምረው በእርዱ ቀን ዙህር ላይ ነው።

ሁለተኛ፡ የተክቢራ አባባሉም፡ (አላሁ አክበር፤ አላሁ አክበር፤ ላ ኢላሃ ኢላላህ ወላሁ አክበር፤ አላሁ አክበር፤ ወሊላሂል ሐምድ) (ትርጉሙም፡ አላህ ታላቅ ነው፤ አላህ ታላቅ ነው፤ ከአላህ በቀር በእውነት አምልኮ የሚገባው አንድም የለም፤ አላህ ታላቅ ነው፤ አላህ ታላቅ ነው፤ ምስጋና ሁሉ ለአላህ የተገባው ነው።)¹

5. ሐጅ የማያደርግ ሰው የዲድ ሶላትን ለማከናወን መጣር፤ ወደ ሶላቱም ቀድሞ መሄድ፤ ኹጥባውን ማዳመጥ አለበት። ምክንያቱም የዲድ ሶላት ካለው ትልቅ ደረጃ አንፃር የወር አበባ ላይ ያሉም ይሁኑ ልጃረገረድ ሴቶችም ጭምር እንዲወጡ የታዘዘበት የሆነ ከኢስላም ታላላቅ መገለጫዎች አንዱ ነው። ከኡሙ ዐጢያህ (አላህ መልካም ሥራዋን ይውደድላትና) እንደተላለፈው እንዲህ ብላለች፡

«كُنَّا نَوْمَرُ أَنْ نُخْرِجَ يَوْمَ الْعِيدِ حَتَّى نُخْرِجَ الْبِكْرَ مِنْ خَدْرِهَا، حَتَّى نُخْرِجَ

¹ (የኢብኑ ቂዳማን አል-ሙግኒ (3/290) እና "ሸርሐል ከቢር መዐል ሙቅኒዕ ወልኢንሷፍ" (5/380) ይመልከቱ)

الْحَيَّصَ فَيَكُنَّ خَلْفَ النَّاسِ، فَيُكَبَّرْنَ بِتَكْبِيرِهِمْ، وَيَدْعُونَ بِدَعَائِهِمْ، وَيَرْجُونَ بَرَكَةَ ذَلِكَ الْيَوْمِ وَظَهَارَتِهِ».

«በዲድ ቀን ልጃገረድን ከክፍሏ እንድትወጣ እስከማድረግና፤ በወር አበባ ላይ ያለችን ሴት እንኳ መጥታ ከሰጋጆች ኃላ ሁና እንድትገኝ እስከማድረግ ደረጃ -እነሱም መጥተው ከሌላው ጋር ተክቢራቸውን እንዲሉ፤ ዲዳቸውንም እንዲያደርጉና የቀኑን በረከና ንፅህናን እነሱም እንዲቋደሱ - (ሁላችንም) ለዲድ እንድንወጣ እንታዘዝ ነበር።» በሌለ ዘገባም፡

«وَأَمَرَ الْحَيَّصَ أَنْ يَغْتَزِلْنَ مُصَلَّى الْمُسْلِمِينَ».

«በወር አበባ ላይ ያሉ ሴቶችም የመስገጃ ስፍራውን ረቀው እንዲቀመጡ ታዘዋል።»¹

6. ተጨማሪ አምልኮ የሆኑ በጎ ስራዎችን ማብዛት፡ እንደ ሰላት፣ ሰደቃ፣ የተከበረውን ቁርኣን መቅራት፣ በመልካም ማዘዝ፣ ከመጥፎ መከልከል፣ ለጎረቤት በጎ መዋል፣ ዝምድና መቀጠል እና ሌሎችም በጎ ስራዎችን ማብዛት ይገባል። ይህም ነቢዩ (የአላህ ሰላትና ሰላም በእርሳቸው ላይ ይስፈን) እንዲህ ሲሉ ከተናገሩት ጥቅል ቃል አንፃር ነው፡

«مَا مِنْ أَيَّامٍ الْعَمَلُ الصَّالِحُ فِيهِنَّ أَحَبُّ إِلَى اللَّهِ مِنْ هَذِهِ الْأَيَّامِ الْعَشْرِ»،
قَالُوا: يَا رَسُولَ اللَّهِ! وَلَا الْجِهَادُ فِي سَبِيلِ اللَّهِ؟ فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: «وَالْجِهَادُ فِي سَبِيلِ اللَّهِ، إِلَّا رَجُلٌ خَرَجَ بِنَفْسِهِ وَمَالِهِ فَلَمْ

¹ (ቡኸሪይ እና ሙስሊም ዘግበውታል)

يَرْجِعُ مِنْ ذَلِكَ بَشْيَاءً».

«በነዚህ አስር ቀናት ውስጥ ከሚፈጸም መልካም ስራዎች በበለጠ መልካም ስራዎች አላህ ዘንድ የተወደዱ የሚሆኑባቸው ቀናት የሉም፤ ሰላቦችም ጠየቁ: "የአላህ መልዕክተኛ ሆይ! በአላህ መንገድ ላይ የሚደረግ ጂሀድም (ትግልም) ጭምር?" የአላህ መልዕክተኛም (የአላህ ሰላትና ሰላም በእርሳቸው ላይ ይስፈን): "ራሱንና ንብረቱን ይዞ ወጥቶ ምንም ያልተመለሰለት ሰው ሲቀር ጂሀድም (በአላህ መንገድ መታገልም) ከዚህ አይበልጥም" አሉ።»¹

ባሳወቀን እንዲጠቅመንና የሚጠቅመንን እንዲያሳውቁን የምንጠይቀው ችርና የተከበረ የሆነውን አላህን ነው። የአላህ ሰላትና ሰላምም በነቢያችን ሙሐመድና በተከታዮቻቸው ከበዛ ሰላሙ ጋር ይስፈንባቸው።

¹ (ቡኸሪይ እና ቲርሚዚይ ዘግበውታል፤ ቃሉም የቲርሚዚይ ዘገባ ነው)

ማጠቃለያ

የተል ሒጃ አስሩ ቀናት ትሩፋት.....	2
መግቢያ.....	2
የአስሩ የተልሒጃ ቀናት ትሩፋት:.....	2
በአስሩ የተልሒጃ ቀናት የሚሠሩ በላጭነት ያላቸው ስራዎች	4

هدية
HÄDIYAH

The Encyclopedia of Ar-Rahman's Guests

Selected material for Pilgrims and Um-rah teaching it
in languages of the world.

